* ולא משכב זכר עם אביו
** דאם היא אמו וגם אשת אביו חייב עליה משום אמו בלבד

תניא כוותיה דרבא "איש" *פרט לקטן "אשר ישכב את אשת אביו" משמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שלא אמו, אמו שאינה אשת אביו מניין? ת"ל "ערות אביו גלה" - מופנה להקיש ולדון ממנו גזירה שוה "מות יומתו" = בסקילה, *אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה? נאמר כאן "דמיהם בם" ונאמר באוב וידעוני "דמיהם בם" *מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה. עונש שמענו, אזהרה מניין? ת"ל "ערות אביך... לא תגלה": "ערות אביך" זו אשת אביך, אתה אומר אשת אביך או אינו אלא ערות אביך ממש? נאמר כאן "ערות אביך לא תגלה" ונאמר להלן "ערות אביו גלה" מה להלן באישות הכתוב מדבר אף כאן באישות הכתוב מדבר, ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו, אמו שאינה אשת אביו מניין? תלמוד לומר "ערות אמך לא תגלה", אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו, עונש מניין? נאמר כאן "ערות אביך... לא תגלה" ונאמר להלן "ערות אביו גלה" מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו. "אמך היא" = משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב. ורבנן "ערות אביך" ממש, האי "מואת זכר" נפקא? לחייב עליו שתים וכדרב יהודה *דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב שתים, הבא על אחי אביו חייב שתים, אמר רבא מסתברא מילתא דרב יהודה בישראל בשוגג ובקרבן והאי דקאמר "נכרי" *לישנא מעליא הוא דאי סלקא דעתך נכרי ממש, דינו מאי? נידון - קטלא, בתרי קטלי קטלת ליה? תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתים, הבא על אחי אביו חייב שתים: איכא דאמרי דלא כרבי יהודה, ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו: ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא חייב שתים, אביו לא כ"ש, *וקמיפלגי בפלוגתא דאביי ורבא: מר סבר עונשין מן הדין ומר סבר *אין עונשין מן הדין. ורבנן אזהרה לאשת אביו מנא להו? נפקא להו "מערות אשת אביך לא תגלה", ור' יהודה ההוא מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה, ורבנן ההוא מסיפא דקרא נפקא "ערות אביך היא", ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה: משום אשת אב אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש, והאנן תנן הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו, ולא פליג רבי יהודה? אמר אביי פליג בברייתא. ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו? בשלמא רבי יהודה מייתי לה בגזירה שוה, אלא רבנן מנא להו? אמרי לך ההוא "ערות אביו גלה" דמפיק לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר מיתה, ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו? אמר רב שישא בריה דרב אידי אמר קרא "אמך היא" עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו': ולחייב נמי משום אשת בנו? אמר אביי פתח הכתוב "בכלתו" וסיים "באשת בנו" לומר לך זו היא כלתו זו היא אשת בנו:

מתני' *הבא על הזכור, ועל הבהמה, והאשה המביאה את הבהמה *בסקילה, אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו "זו היא שנסקל פלוני על ידה":

גמ' זכר מנא לן? דת"ר *"איש" פרט לקטן "אשר ישכב את זכר" בין גדול בין קטן, "משכבי אשה" מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה, א"ר ישמעאל הרי זה *בא ללמד ונמצא למד, "מות יומתו" = בסקילה, אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה? *נאמר כאן "דמיהם בם" ונאמר באוב וידעוני "דמיהם בם" מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה. עונש

תניא כוותיה · בתורת כהנים דסתם ספרא ר' יהודה "דערות אביך" לרבי יהודה על "אשת אביך" ואית ליה גזירה שוה למילף מיניה עונש לאמו שאינה אשת אביו ואייתר ליה "אמך היא" להאי דרשה: פ"ל **ערות אביו גלה** · ומשמעות לא משמע אשה דהאי לאו 'ערות אביך' היא אלא מופנה הוא לגזירה שוה כדדריש בסופה ומהיא תיפוק לן עונש לאמו אשה כדמפרש בסופה: **מה להלן באישות הכתוב מדבר** · דהא רישא דקרא "איש אשר ישכב את אשת אביו" כתיב ומשמע בין אשת אביו וכו' וחייב עליה משום אשת אב עד דאתא "אמך היא" דסופה ומיעטה ואוקמה לרישא דקרא על כרחיך באשת אביו שאינה אמו: **בעונש מניין** · היינו הך דאתחיל בה לעיל ושבקה: **"אמך היא"** · ארישא דקרא מהדר לאפוקי ממשמעותיה והיכא דאשת אביו היא אמו אינו חייב עליה משום אשת אב אלא משום אם: **ערות אביך ממש** · אבל אשת אב לא רמיזא הכא הלכך לא אתיא "אמך היא" למעוטי, ולדרשה אחרינא אתא כדלקמן: **נכרי הבא על אביו** · מפרש ליה רבא דבישראל קאמר והא דנקט "עובד כוכבים" לישנא מעליא: **חייב שתים** · משום זכר, ומשום "ערות אביך": **על אחי אביו** · משום זכר, ו"ערות אחי אביך לא תגלה" דמשמע ליה ממש: **בשוגג ובקרבן** · דכיון דאיכא שני לאוין חלוק חטאות ביניהם אע"ג דכרת אחת היא דנפקא לן במסכת מכות באלו הן הלוקין (דף יד:) בריש דדרשינן "אחותו" יתירא לחלק כרת למפטם וסך דכתיב ביה שני לאוין וכרת אחת וה"ה לכל שני לאוין וכרת אחת: **דינו מאי נידון, קטלא** · ואפילו שוגג דקאמר לקמן (דף נז:) בהאי פירקא אזהרה שלהם זו היא מיתתם: **דלא כרבי יהודה** · דהא לא משמע "ערות אביך" ממש, דאתיא גזירה שוה ואפיקתיה ממשמעותיה: **מאחי אביו** · דההוא ודאי משמע ליה ממש דכתיב בגופיה "אל אשתו לא תקרב": **פלוגתא דאביי ורבא** · 'בעונשין מן הדין' באלו הן הנשרפין: **ואי אתה מחייבו משום אשת איש** · דכיון דמחייב עליה רישא דקרא משום 'אשת אב' משמע נמי אשת איש ואתא "היא" ואפקיה: **ורבנן עונש באשת אב לאחר מיתה מנא להו** · אבל אזהרה כתובה בה כדדרשינן מדרשא למר ולמר: **בשלמא לרבי יהודה** · דיליף עונש מאזהרה בגזירה שוה מייתי לה נמי בגזירה שוה אלא לרבנן מנא להו: **ערות אביו גלה** · גבי עונש כתיב: עונש באמו לא כתיב אלא באשת אב הוא דכתיב: **אמך היא** · בהוויתה היא כל לדין שוין בה בין שהיא אשת אב בין שאינה אשת אביו: **ונחייב נמי משום אשת בנו** · דהא שני לאוין ושני שמות הן "ערות כלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה" (ויקרא יח): **וסיים באשת בנו** · דכתיב "היא" ומשמע 'היא האמורה ברישא דקרא' והאי דהדר וכתביה לחייב עליה אף לאחר מיתה: **מתני' סקלה** · מכשול עון: **גמ' אשר ישכב את זכר** · מדלא כתיב 'איש' לא חלק בשוכבים בין גדול בין קטן להתחייב השוכב עליה ולאשמעינן דלא בעינן תרוייהו בני עונשין ומינה נמי ילפינן דאי הוה נשכב גדול ושוכב קטן כגון בן תשע שנים ויום אחד דביאתו ביאה ולאו (*בני) עונשין הוא, ומחייב נשכב: **משכבי אשה** · שתי משכבות יש באשה שוין זה לזה לחייב בכל עריות כדרכה ושלא כדרכה: **ה"ז בא ללמד** · על זכר שחייב אפילו שלא כדרכה, למשכב זכור לא איצטריך קרא דפשיטא לן דכל משכב זכר = שלא כדרכו הוא אלא האי 'משכבי' לאשמועינן אתא דהבא על אשה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב:

וגם

הבא על אביו חייב ב' הבא על אחי אביו חייב ב' · תימה דלא תני להו בכלל ל"ו כריתות כיון דאי עביד בהדייהו חייב על כל אחת ואחת ובירושלמי פריך לה בפרקא ומשני כל שום זכור אחד: **לומר** לך זו היא כלתו וזו היא אשת בנו · האי דהדר כתבה לחייב עליה אף לאחר מיתה כדפ"ה וא"ת אזהרה שמענו עונש לאחר מיתה מנ"ל דלעיל איצטריך קרא לעונש ואזהרה דאשת אב לאחר מיתה וי"ל דנפ"ל מג"ש דדמיהם מאשת אב דענש לאחר מיתה כמחיים:

הבא על הזכר ועל הבהמה · הא דלא קתני והביא בהמה עליו משום דלא כתיב בהדיא אלא מדרשא והא דלא קתני והביא זכר עליו אף על גב דכתיב בהדיא שניהם מות יומתו (ויקרא כ) איכא למימר דלישנא דקרא נקט דכתיב (שם יח) ואת זכר לא תשכב:

[נראה שצ"ל לעיל בעיקר המשנה נג.]

רבינו חננאל

תניא כוותיה דרבא איש פרט לקטן אשר ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו · אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל ערות אביו גילה מופנה להקיש ולדון ממנ' ג"ש כו' עד אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אביו ורבנן ערות אביך אביך ממש הוא וליחייבו שתים חדא הא · אידך מואת זכר לא תשכב וכדרב יהודה דאמר נכרי הבא על אביו חייב שתים · ופירשה האי דקתני חייב שתים ישראל הוא והאי דאמר נכרי לישנא מעליא · כלומר ליכא בישראל דעביד כי האי גוונא וחייב כגון שגג בזה ונתחייב שתי חטאות דאי ס"ד נכרי ודאי הא קי"ל אזהרתן זו היא מיתתן חייב שתים בתרי קטלינן ליה·תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתים ועל אחי אביו חייב שתים איכא דאמר ודלא כר' יהודה איכא דאמר אפילו תימא ר' יהודה מייתי לה בק"ו מאחי אביו הבא : על אשת אביו כו' · פי' אחר מיתת אביו חייב משום אשת אביו בלבד · הבא על כלתו וכו' הבא על הזכור · ת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין קטן בין גדול משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששתי משכבות באשה·אמר רבן גמליאל הרי זו האשה באת ללמוד כי יש משכב בזכר כאשה ונמצאת למידה כי יש לך שתי משכבות ובשתיהן חייבת בהן · מות יומתו בסקילה · עונש שמענו כמו שפירשנו אזהרה לשוכב מואת זכר לא

[בסה"מ ל"ג מלת בסקילה]

מט א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה א:

נ ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ד:

נא ג ד מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הי"ד:

נב ה מיי' שם הלכה י:

[עמ"ש בס"ד לעיל נב: על הגליון דה"א משום קלון וכו']

לקמן סו.

כריתות ס.

[פסחים ג. וש"נ]

לקמן עו.
כריתות ג.
מכות ה:
תמורה ס.

[ענין אי עונשין או אין עונשין מן הדין נתבאר עוד לקמן עג. עד. מכות ה. יד. יז: זבחים קי:]

[ככר תני לה לעיל נג. ועי' תי"ט ועי' קול רמז]

[עמ"ש לעיל נב: דה"א משום קלון]

[לקמן סו.
כריתות ה.]

נושא/מבנה (בברייתא)
I עונש ל:
1. אשת אביו שהיא אמו
2. אשת אביו שאינה אמו
3. אמו אנוסה (שאינה אשת אביו)
II אזהרה לאלו דלעיל
העדה: בסיפא של הברייתא מובא (בקיצור) המקור לעונש לאמו שאינה אשת אביו אבל בסיפא הדברים יובהרו לכן סימנו הקטעים הקשורים לענין עונש מניין לאמו שאינה אשת אביו
בסוגריים (< >) כאלו לבודד ולקשר בין ב' הקטעים אלו.
מני' - אזהרה באמו שאינה אשת אביו

ויקרא יח:ז (אזהרה) ערות אביך וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה
ויקרא כ: יא (עונש) ואיש אשר ישכב את אשת אביו ערות אביו גלה מות יומתו שניהם דמיהם בם

* השורות שבתוך סוגריים (< >) אלו יוסברו בסיפא של הברייתא בקטע שנמצא בסוגריים דומות לקמן.
** אחרי הסוגריים הברייתא ממשיכה לדון בנשים שהוזכרו בתוך הסוגריים הברייתא מסביבה
זמות יומתו = סקילה.
Φ עי' לעיל נג: תשובת אביי לר' זירא 9 שורות מלמעלה

ויקרא יח:יד ערות אחי אביך לא תגלה אל אשתו לא תקרב דודתך היא

נושא/מבנה

ויקרא כ: טו ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו. טז ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אותה והרגת את האשה ואת הבהמה מות יומתו דמיהם בם